శకట యోగం
వాకాటి
పాండు రంగారావ్

ఇన్నాళ్ళకు మురళీధరుడికి శకటయోగం కలిగింది. అది కూడా మద్రాసు మహానగరవీధులలో !

ఆ పేరు ఎలా వచ్చిందో ఏమో కాని మదరాసు నగరంలో ఆ మహావీధిని 'చైనాబజారు' అనే అంటారు ఆమధ్య మనదేశానికి స్వాతంత్ర్యం అంటూ ఒకటి వచ్చింది అది రాగానే, బోలెడు విప్లవకరమైన మార్పులు తేవాలని నాయకులు అనుకొన్నారు హఠాత్తుగా ఒకరోజు పొద్దున్నే లేచి, పళ్ళకూడా తోముకోకుండా కూచుని — "ఇది చైనాబజారు కానేకాదు బోసురోడ్డు స్మండీ—" అన్నారు

సదరు బోసురోడ్డు సువిశాలంగా సముద్రంలా ఉంటుంది ఆ సముద్రంలోకి అనేక గొప్పగొప్ప వీధులు మహానదుల్లాగ వచ్చిపడుతుంటాయి బ్రహ్మపుత్ర లాంటి 'బ్రాడ్ — వే' అన్న ఇరుకైన వీధి — గంగానది బోలిన తంబుచెట్టివీధి — వీటి సరసనే పారుతూ తపతీ, నర్మదల్లా ఉన్న, పండ్ల బిసుసులమ్మే బందరువీధి — కాగితాల రకాలమ్మే భద్రయ్య వీధి — ఇవన్నీ కూడా బోసు రోడ్డు లోకి సంగమిస్తూ ఉంటాయి ఈ జీవనదీ సముద్రాయంలో గోదావరిలాటిది గోవిందప్పనాయని వీధి

ఆ వీధి బోసురోడ్‌లోకి ప్రవహించే సంగమ స్థలాన — ప్రతిక్షణమూ ఒక పెళ్ళి జరిగి పోతున్నట్టే ఉంటుంది ఆ రెండు వీధుల కూడలి స్థలాన అకాశాన్నంటే పేవరు కుర్రాళ్ళ కేకలు వినిపించక ఉండడమే తమ మహదాశయ మంటు నట్టు కార్లు అరుస్తుంటాయి కార్లూ, రిక్షాలూ లేపే ధూళివాసన తగలకుండా అగరువత్తి చంద వాదు లమ్మే కొట్లుంటాయి ఇంత మంచి వాసన లెక్కడివా అని గమనిస్తే మైసూరుపాకులతోనూ, జిలేబీలతోనూ జ్యామెట్రీ బొమ్మలను తయారు చేసి ఉంచిన మిఠాయి అంగళ్ళూ, వెండియున్ బంగారమ్మే స్త్రీల పాలిటి స్వర్గాలూ, కనబడ తాయి ఇంత హంగామా మధ్య, ఇంత హడా విడిమధ్య నాగరాజు అన్న కళ్ళద్దాల కుర్రాడి పిప్పరమెంట్ల షాపు హఠాత్తుగా కనబడక పోవచ్చు కాని, నెమ్మదిమీద — పడుతుంది పిప్పర మెంట్లతోబాటు బిస్కెట్లు, అందుతోబాటు అంగోరా ద్రాక్షలు, అవికాక కాబూలు పిస్తాలు, అటుపిమ్మట షిమోగా పీటన్ వక్కలు, జపాను బొమ్మలు మరియు జర్మన్ కత్తులు — వీటన్నిటితో బాటు నాగరాజు, కూర్చుని ఉంటారు

ఈ కళ్ళద్దాల నాగరాజు అనే పిప్పరమెంటు షాపుకుర్రాడికి ప్రధానమయిన దురద — నాటకం, లేక నాటకాలు ఈ మహానుభావుడు గనుక ఓ రాత్రిపూట ఫలానా 'విజయనగర పతనం' అన్న నాటకంలో కృష్ణదేవరాయల వేషం వేశాడూ అంటే, ఇహ వరసపెట్టి నాల్రోజులదాక అడ్డ మయిన వాడినీ 'అప్పాజీ' అని పిలిచేస్తుండేవాడు అంతలా రోజులతరబడి పాత్రల 'మూడ్' లోకి వెళ్ళిపోయే నాగరాజుని ఒకానొక నాటకం తర్వాత కలుసుకుని — "ఇందాక మూడో రంగంలో ఆ నౌక రును పిలిచినప్పుడు — మీ ఎడమచేతి ఉంగరం వేలిని మడవడంలో ఎంత రాజసం ఒలికించా రండీ — హోహ్హాహ్హా .. " అని మెచ్చుకున్న వాడు మురళీధరుడు

ఆ క్షణంనుండీ — 'మురళీధర్‌వంటి రసి కులు ఎంతోమంది ఈ తెనుగుసీమను లేరే — వెం యరే — కటా !' అన్నది నాగరాజు బాధ అయింది ఇహ మురళీధరుడేమో — రాజసంతో నాగరాజు వేలు మడిచిన నాటకానికి వారం రోజుల ముందే బి ఎస్‌సీ పరీక్ష రాశాడు అక్కడనుండి తీరికగా కూర్చుని, పరీక్షా ఫలితాలు, ష్లస్ 'కావలెను' ప్రక టనల నిమిత్తమై దిన పత్రికల్ని భూతద్దంతో కొలిచేవాడు ఈ దినపత్రికాన్వేషణ కాలంలో మురళీ ధరుడి జీవితం నాగరాజు షాపులోని బిస్కెట్ల డబ్బా కివతలగా ఉన్న పాత ఇనపకుర్చీ మీద జరిగి పోతుండేది

"కళ కళంటే ఏమిటి ?—రంగులు పులుము కోవడమా, కాదు కాళ్ళా, చేతులూ విసరడమా కాదు ఎనభై గజాల డైలాగుని ప్రేక్షకుల మీదికి వదలిపెట్టడమా, కాదు, కాదు మరి కళ అంటే ఏమిటి ? అదో దీపం అదో వెలుతురు అది అంతరంగంలోనిది ఆత్మ సంబంధమయినది" అంటూ ఎదుటఉన్న టేబిలులాటి బెంచీని గుద్దుతోయి నెమ్మదిగా తడుతూ, మురళీధరుణ్ణి చూసి ప్రేక్షక జన ప్రతి నిధి అనుకుని నాగరాజు ఉపన్యసిస్తున్నట్టు అరు స్తున్న—అక్షణాన్నే,

—తాను కూర్చున్న ఇనపకుర్చీ ఎదుటి షెల్ఫు పైవరసలో మూడో సీసాలోని — రూపాయకు మూడే మూడయిన టర్కీ ద్రాక్షలను నాలుగింటిని ఇవతలకు తీసి ఉంచి, ఒక వరుస క్రిందికి వచ్చి అక్కడున్న శౌను నలభై రెండు రూపాయల అప్లను పిస్తాపప్పుల్లో కాస్త బలమైన వాటిని ఏరుకుని—పైన చెప్పిన ద్రాక్షలను ఒక్కొక్క దానినే తీసుకుని బత్తాయి పండులా విప్పి, దాని మధ్య, గరిమనాభి అనే గుమనించి, పైన (రెండో సారి) చెప్పిన పిస్తాపప్పుల్లో ఒక్క దానిని, బంగారంలోకి వజ్రంలా పొదిగి — ఆ విప్పిన ద్రాక్ష పండుని మళ్ళీ ఒడుపుగా కప్పి, ఆ ద్రాక్ష పిస్తా మాత్రను నోట్లో వేసుకొని, రెండో ద్రాక్ష రెండో పిస్తాలతో కుస్తీకి సిద్ధమయేవాడు మురళీధరుడు

కళలో పడి కొట్టుకొంటున్న నాగరాజు దృష్టికి మురళీధరుడు ఈ విటమిను మాత్రలను సేవిస్తున్న దృశ్యం — కొన్ని సందర్భాలలో అంటే, నాగరాజు అతితీవ్రంగా కళను విడమర్చి చెబు తున్నపుడు కనిపించేది కాదు కొన్ని వేళల కన్పించినా 'ఇతగాడి కిలా మేలుజాతి పిస్తాలూ, ద్రాక్షలూ తెగ అలవాటయిపోయి, అవి లేకుండా ఓ పూట కూడా గడవనిస్థితిలో కొచ్చేస్తాడు అప్పుడు నా వ్యాపారం యమగా సాగుతుంది' అనుకునేవాడేమో

*   *   *

—ఇది ఇలా ఉండగా,

అంతకు నాల్రోజుల ముందే చిన్నయసూరి అను తెలుగు మేష్టారు 'జీవితము క్షణభంగురము' అని ప్రవచించి ఉండెను

ఇది ఇలా ఉండగా—

ఈ కళమీది ఘోషలూ, పిస్తా పప్పుల మంచి రుచీ, దినపత్రికల ప్రకటనలూ — ఇవన్నీ కూడా క్షణభంగురము లయి బుద్బుదము లయిపోగా — ఆఖరికి మురళీధరుడిలో మిగిలినది — సైకిలు తొక్కడం నేర్చుకోవాలన్న వాంఛ !

ఎక్కడి నాటకం ! ఎక్కడి నాగరాజు ! ఎక్కడి సైకిలు!!

నాగరాజు షాపు పంచను కూర్చుని, ఆ వీధిని, ఆ జన సముదాయాన్ని తిలకిస్తూ ఉండగా, అంతటి ప్రజా సమూహాన్ని ఇట్టే తప్పించుకుని, జాతి లేనిచోటకూడా దారి కల్పించుకొని పాములా మెలికలు తిరుగుతూ వెళ్ళిపోయే సైకిలు వాహనాలను చూసి మురళీధరుడి మనసు ఒక పెద్ద వేలుగా మారి అతడి బుర్రముక్కుమీద ఆశ్చర్యంగా నిలిచేది ఆశ్చర్యం ప్రశ్నయై, ప్రశ్న కోరికయి—'ఇరవై రెండేళ్ళ కాలంలో సైకిల్ తొక్కడం నేర్చుకొనకనే పోతినే' అన్న బాధగా ఘనీభవించేది. అందులోనూ సైకిలుకు ముందు వెనుక ఇరు ప్రక్కల కో అరడజను పాలడబ్బాలు తగిలించు కుని కూడా ఆకాశవీధిలో మెరుపు తీగలకు మల్లే వెళ్ళిపోయేవారిని చూస్తే, ఏ శైవరో శాపం తగి లిన గంధర్వులేమోనన్న అసూయ కలిగేది తను అలా పాలడబ్బాలు తగిలించిన సైకిలు ఎక్కక పోతే మానె గాని, దాని ప్రక్కనే నడుస్తూ దానిని నడిపించి తీసుకువెళ్ళగలిగితే చాలు జన్మ ధన్య మవును కదా అనిపించేది 'ఇస్ ' అని జాట్లు పీక్కోబోయేవాడు మురళి ఇంతలో వీధివెంబడి ఇంకో సైకిలు మెరిసేది లేపోతే పిస్తాల డబ్బా పిలిచేది

ఈ సందర్భంలో బెంగుళూరులో నాగరాజు పెళ్ళి ఏర్పాటయింది మురళి లేకపోతే తన పెళ్ళి కాదన్నాడు నాగరాజు

"అదేంమాట — నీ పెళ్ళి కావలసిందే" అన్నాడు మురళీధర్

మొదటిసారిగా బెంగుళూరులో అడుగుపెట్టాడు. వాణీవిలాస సత్రంలో పెళ్ళి

ముహూర్తపు రోజు భరించలేని మురళీ ధరుడు పొద్దున్న తొమ్మిదిగంటలవేళ సత్రపు బయటికొచ్చి నిల్చుని గాలి పీల్చాడు ఇటు తిరిగిచూస్తే—పందకు పైగా సైకిళ్ళ—కొత్తవి, పాతవి, నల్లవి, ఆకుపచ్చవి, మెరుస్తున్నవి,తుప్పు పట్టినవి—అన్నీ పెళ్ళి కొచ్చినవి కనుపించాయి రెక్కలులేని పక్షిలా కొట్టుకుంది మురళి గుండె. అతడి మనస్సు బాధతో తడిసి ముద్దయింది. 'ఎందుకే నీకింత తొందరా'—వాయించారు సన్నాయి వారు.

(57-వ పేజీ చూడండి)

శకుని మోగం

(9-వ పేజీ తరువాయి)

బరువుగా అడుగు బయటికి వేశాడు ... రోడ్డు కిరుప్రక్కల వెడల్పాటి కాలిబాటలు, వాటికి సంరక్షకుల్లా ఎత్తుగా నిలిచిన కాకుగ చెట్లు, అవి చల్లిన ఎఱ్రటి పువ్వులు అల్లిన తివాచీలు, ఎఱ్ఱ అంచు నల్లచీరెలాటి తారురోడ్లు ...ముద్దాలికించే పొద్దుటి గాలి

'ఎంత అందమయిన వూరు ఈ బెంగుళూరు!'

ఎవరో యిద్దరు యువతులు కబుర్లు చెప్పుకుంటూ, కూరలు కాబోలు తెచ్చుకుంటున్నారు ఏ పది నిముషాలకో వో కారు తప్ప మరో శబ్దం లేదు కుడిప్రక్క ఇలా 'డౌన్' దిగి వెళ్లితే 'నేషనల్ కాలేజి' వస్తుందిట ఎడమప్రక్క తిరిగి వడిస్తే బసవన్నగుడిట—ఈ రోడ్ల ఎత్తులు, పులుపులూ చూస్తూంటే హైదరాబాదులా ఉంది అనుకున్నాడు మురళీధర్ అతడి కళ్లు చెదిరాయి

లేసు గుర్రంలాటి పడుచొక్కతె వెళ్లిపోతున్నది పంచకల్యాణిలాటి సైకిలుని సునాయాసంగా, అతి విలాసంగా తొక్కేసుకు వెళ్ళిపోతున్నది—ఆ సైకిలుమీదే ఆమె వెనకాలే కూచుని మహరాజులా పోతున్నా డొక అదృష్టవంతుడు —ఇట్టే వో తియ్యటి కలలా సాగిపోయింది సైకిలు మీది ఆ యువ్వనం

"హుం వోయీ మురళీధరా హుం సైకిలు తొక్కడం రానంతకాలం, నువ్వుండి ఎంత .. లేక ఎంత ? ఎంత హుం—ఎంత ?" అన్నాడు మురళి

"ఎంతో కాదుసార్—వందా ఇరవయ్యే ! పాండిచేరి నుండి తెప్పించాను—" అన్నాడు అప్పుడే మురళిప్రక్కన చేరిన మరో పెళ్లమనిషి, ఈ ప్రపంచంలో సగంమందికి పైగా జనాభాకు తన కిస్మతాచీ విషయంతప్ప మరోధ్యాస ఉండదని ఆయన అచంచలవిశ్వాసం

* * *

"హు హే . హుహుహు శేఖ శేఖరం .. వదిలేయకు "

"లేదులేవోయ్ వ ద ల ను లే ఆ ఆ జాగ్రత్త బాలెన్స్ చూచుకో ఆ అదీ భేష్ ఇంకేం ఇవాళ సాయంకాలానికల్లా "

కిందికి వాలిపోతూ పోతూ ఘొల్లుమంది సైకిలు దానికీ భూమికీ మధ్య పడుకోవలసి వచ్చింది మురళి

"బాలెన్సో రామచంద్రా అని చెపుతూనే ఉన్నాను కదోయ్ "

"అది కాదురా శేఖరం మరి ఆ ముందు చక్రమేమో!"

"నీ మొహం సైకిలుమీద కూచున్న నీ దృష్టి ముందుచక్రంమీద ఉండకూడదోయ్ చవలాయ్ కాస్త దూరంగా, నువ్వు వెళ్తున్న రోడ్‌మీద ఉండాలి "

"ఇది రోడ్డు కాదుగా !" అన్నాడు పచ్చయుప్ప మైదానంమీద నిల్చున్న సైకిలు విద్యార్థి మురళి "పెడివాళ్లలో—లోకమిట్టూ నువ్వాలు .... ఈ సైకిలుమీదికి అఘోరించు నీకోసం ఖ్వాళ సెలవుపెట్టి కూచున్నానని తెలుసుగా సాయంకాలం అయిదింటిలోపుగా నీ కిది రాకపోతే నేనిటువైపు మొహం కూడా చూపించను " అన్నాడు శేఖరం

"ఒరేయ్—ఒరేయ్ .... నువ్విలా అంటే ఎలా చెప్పు .. నా నాన్నకదూ ... నా ద్రోహుడివి కదూ .... నాకు సైక్లింగు వచ్చింతర్వాతేం, విన్నేం, ఇంచక్కా—వెనక కూచోపెట్టుకుని తీసుకుని వెళ్తానుగా—"

"ఎక్కడికి, పోలీసు స్టేషనుకా ?" అన్నాడు శేఖరం పడిపోయిన సైకిలుని నిల్పోపెడుతూ

ఆ సైకిలుని వో చెట్టు పక్కగా నిల్పోపెట్టి దాని వెనకభాగాన్ని గట్టిగా పట్టుకుని నిల్చున్న శేఖర్ మీద ఒక చేయి వేసి ఇంకో చేతిలోని సైకిలుమీద ఆనించి, నిచ్చెన ఎక్కినట్లు అష్టంగాపడి సైకిలునెక్కి సీటుమీద కూలబడ్డాడు మురళి

మళ్లీ మొదలైంది యుగళగీతం

"ఆ అఆ ఉయ్ వదలకు వదలకు బాబోయ్ ఏయ్ కళ్ళు తిరుగు ఊ పడిపో "—మురళి డైలాగులు

" ఆ అదీ భేష్ చూపు ముందు కుండాలి గూడ్ అదీ అలా రైట్ ఐసా ఐస్సా పెడల్ తొక్కడం మానెయ్యకూ ఊ కానీ అంతే అలాగే " ఇవి అధ్యాపకుడి అభిభాషణలు

మైదానంమీద వణుకుతున్న సైకిలు—సైకిలుమీద కూచుని వణికెడివాడూ, వణికించెడివాడూ అయిన మురళి—ఈ రెండు వణుకుల్నీ అణకువలోకి తెస్తూ సైకిలు వెనుకగా దానిని పట్టుకుని వస్తున్న శేఖరం—ఇదీ వరస ఇదీ తవన్సు

మిట్టమధ్యాహ్నం రెండు గంటలవేళ

సైకిలుని తోసుకుంటూ పరుగెత్తడం, పెడల్ మీద ఒక పాదం ఉంచి ఇంకో పాదంతో నేలని తన్నుతూ వెళ్లడం, క్రాస్ పెడలింగ్, సైకిలు ఎక్కడం, 'దిగడం—వగైరా పెద్దబాలశిక్ష పాఠాలన్నీ వదిలేసి తిన్నగా సైక్లింగులో మెట్రిక్‌కు వెళ్లిపోయాడు మురళి

ఆపాటికి మూడు గంటలసేపయింది పాఠం మొదలుపెట్టి సైకిలుపీద మురళి, సైకిలుని పట్టుకొని శేఖరం

'బ్యాలెన్స్' అనే ఆ ఆదిమధ్యాంతరహితగుణం, ఆ నిరాకార చైతన్యం, కాస్త మురళికి అలవడినట్లుండినసందర్భంలో అతడు తొక్కుతున్న సైకిలుని వెనక పట్టుకోవడం మానేసి నిల్చున్నాడు శేఖరం సైకిలు వెళ్తూనే ఉంది

ధీమాగా, నా అంతటివాడు లేడే అని సైకిలు తొక్కుతున్న మురళికి హఠాత్తుగా తాను టోక్యోలో ఉన్నట్లు అన్పించింది—అంటే, భూకంపం మధ్య ఇరుక్కున్నట్లనిపించింది

"శ శే ఖ ర మ్ మాట్లా డ"

గుండె గోధుమపిండి అయి గాలికి ఎగిరిపోయిన క్షణాన్నే—తన పెద్ద దిక్కు శేఖరాన్ని భూదేవి మింగే

నెర్విటాల్

నరముల బలహీనతకునూ, రక్తపోటుకున్నూ రామ బాణము. అనుభవయుక్తముగా చేయబడినది.

8 ఔ సీసా 5-75, పోసేజి 1-75

ఇండియన్ మెడిసన్ హౌస్,

విజయవాడ-2

నరకు పూర్తి అమృతం

కాశ్మీరి శాల్వాలు

అందమైన రంగులలో, ఒకటి రు 6 వంతున అమ్మబడును ఒక ఎలెక్ట్రిక్ హీటర్ ఉచితంగా రెండు శాల్వలు కొన్నవారికి యివ్వబడును పోస్టేజి రు 1-50 స్టాకు కొద్దిగా వుంది నేడే ఆర్డరు చేయండి

ANGORA FABRICS (A P M)

Kirti Nagar, N Delhi-15

ఉచితము

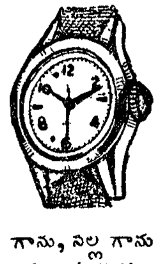

మాబాల్ కశాతైలం నం 555 క్రమంతప్పకుండ వాడితే మీతల వెంట్రుకలు నల్లబడి దట్టంగా పెరుగును బట్టతలరానీయక మీ వెంట్రుకలను అందంగాను, నల్లగాను పెంచును అది మెదడునకు, కండ్లకు చల్లదనం కలిగించును ధర రు 2-50, పోస్టేజి రు 1-50 3 బుడ్లు పూర్తి రికోర్సు రు 7 లు ఈ నూనెను వ్యాప్తిపరచేందుకు అందం, మన్నికగల ఒక బొమ్మగడియారం, ఒక రోల్డుగోల్డు ఉంగరం ఒకసీసాతోను, 3 సీసాలతో 4 వాచీలు, 4 ఉంగరములున్నూ ఉచితంగా ఇస్తాం మీఅడ్రసు ఇంగ్లీష్‌లో విడిఅక్షరములలో వ్రాయండి

SANYASI PHARMACY (A P M)

Faridabad (Near Delhi)

...ందేమో వనిపించిన క్షణానే—అది తెలుసుకుంటా మవి తిరిగిచూచి వది గజాల వెనక కనపడిన శేఖర్‌తో "హారి నీ " అనబోయిన క్షణానే—సరిగ్గా ఆ క్షణానే—మురళీధరుడి సైకిలు కర్కశంగా ఒక దుర్మార్గపు చెట్టు అప్పటికప్పుడు మొలిచి పెద్ద దయి కూచుంది!

పరుగెత్తుకొచ్చాడు శేఖరం

"హాం నీ తెలివి మండిపోనూ సైకిల తొక్కుతూ తొక్కుతూ వెనక్కెవడు చూడమన్నా డోయ్ కుంతా! ముందు చూసి తొక్కితేనే 'సైసి' గోపురంలా వాలిపోతుంటావే, అలాటప్పుడు వెనక్కు చూస్తూ తొక్కుతావేం—పెద్ద రెగ్ హారిస్‌లా ?"

"వా డెవ్వడు ?" అన్నాడు—వెక్కెక్కిన తన సైకిలుని అప్పుడే క్రిందకు దింపుకుని, దాని చక్రాలలోనూ వాటిల్లోనూ ఇరుక్కుపోయిన తన కొంచ భౌతికకాయం తాలూకు చిన్నచిన్న భాగా లను బయటకు తీసి, ఇంకిగిన్ని కీలూ వగైరా యథాస్థానాల్లో ఉన్నాయా అని చూసుకుంటున్న మురళీధరుడు

"హోహా ... తెలీదూ వెధ్వా రెగ్ హారిస్ తెలీదూ—వెధవ్వ !! లెంపలు వేసుకో!" అని వో క్షణకాలం ఛారిఎత్తున నవ్వేసి—"రెగ్ హారిస్ అంటే ప్రపంచ సైకిలు ఛాంపియన్ ఆ ఏమనుకున్నావో ఆయన ఆటోగ్రాఫ్ ఉంది నా దగ్గర" అని రొమ్ము విరిచాడు శేఖరం

తొడలు రెండూ పిడకల్లా అయిపోగా నిల్చో లేయి నిల్చోలేకపోయిన మురళికి ఆటోగ్రాఫ్‌లూ, ఫొటోగ్రాఫులూ వినబడ్లేదు.

అయిదు గంటల సైకిలు అభ్యాసంతో— ఒంట్లోనికి మూడు చిరుగులు, కుడికాలి బెణుకు, ఎడమ మడమదగ్గర పెద్ద గాయం, ఎగశ్వాస వచ్చాయి మురళికి

చిన్న గీతలాటి గాయం, మరియు ఒంట్లోం మీద నాలుగు కందెన గీతలు—ఇవి శేఖరం పుచ్చు కున్న గురుదక్షిణ.

* * *

ఇంతలో—మురళికి, క్లర్క్ ఛ్ స్పెక్టర్— జనరల్ కార్యాలయంలో ఓ ఉద్యోగం వచ్చి పడింది రోజూ ఆఫీసుకి బస్సుమీద వెళ్లి వస్తుండే వాడు 'అబ్బో! నాకే గనుక సైకిలు తొక్కడం వచ్చిఉంటే ఈ వెధవ బస్సులకోసం పడిగాపులు గాయక తప్పగా, కళ్ళు మూసుకుని, ఈల వేసు కుంటూ ఇంటినుండి—ఆఫీసు నుండి—ఇంటికి సైకి లేద్దును గదా'—అని కుంత చింతించి తన కోరి కకు కొత్త ప్రాణవాయువు పోయించాడు గుమాస్తా మురళీధర్

ఓ శనివారం సాయంకాలం మురళి టంచన్‌గా అయిదింటికి ఆఫీసునుండి బయలుదేరుతుండగా ఆఫీస్ మేనేజర్ వెంకట్రమణయ్యగారు పిలిచారు వెళ్లి నిల్చున్నాడు మురళి

"అయిదు కొట్టీ కొట్టగానే ఏమిటా తొందర?

"అబ్బే ఇహి హిహి "

"రేపు ఆదివారం "

"అవునవును ... మరే .. ఆదివారం ... యస్ సార్ ..."

శకటయోగం

"నీకు 'టరవ్ డ్యూటీ' వేయిస్తున్నాను "

"ఏం వేస్తున్నారు సార్ నాకు ?" ప్రశ్న మొహంతో అడిగాడు మురళి

"నీకు 'టరన్ డ్యూటీ' వేస్తున్నాను" అన్నారు వెంకట్రమణయ్య

"హోహా !" అన్నాడు మురళి

"థాంక్స్—" అని నాలు గడుగులు వేసి గిరు క్కున మరలి వెనక్కొచ్చి అడిగాడు కొంగ్రొత్త గుమాస్తా—"సార్ ! డ్యూటీ అంటే తెలును కానీ, 'టరన్ డ్యూటీ' అంటే ?"

"వ్హాట్ !! ఇది తెలీదూ ? రేపు ఆదివారం ఆఫీసుకు ఎవ్వరూ రారు నువ్వొక్కడివే రావాలి ఇవిగో డూప్లికేట్ తాళాలు రేపు ఏవయినా టెలిగ్రాములు వగైరా అర్జంటు కాగితాలు వస్తే అందుకోవాలి వాటిని నాకో, దొరవారికో పంపాలి మరీ అర్జంటు కాగితాలు వస్తే ఫోన్‌మీద కబురు

రోగి:—డాక్టరు గారూ! దయతో నన్ను జూచి, నా రోగమును మాన్పిన మీకు చాలా ఋణపడి వున్నాను. ఈజన్మలో కాకపోయినా, పై జన్మలో మీ ఋణం తీర్చుకొంటాను

పై జన్మలో ఎలా తీర్చుకొంటావ్?

రోగి:-నేను డాక్టరుగా పుట్టి

ఆర్. పాలకున్ (కాళహస్తి)

చెయ్యాలి వదితన్నా ముందే రావాలి అయిదు తర్వాత వెళ్లాలి అ .. " అని ఘనత వహించిన తను తలదిగను తీసి టేబిల్‌మీద కూచోబెట్టి పిలకను వదులుచేసి ఝాడించారు మేనేజరుగారు

ఇంటికి పారిపోయాడు మురళి—

—మరునటిరోజు పొద్దున ఆఫీసుకు వచ్చాడు ఆఫీసంతటికీ తానే ఏకఛత్రాధిపతి— ! మనసు ఎగిరి గంతేసింది

కాసేపు టేబిల్‌మీదికి కాళ్ళుపెట్టి తన కుర్చీలో చేరగిలబడి కూర్చుని—"ఏంవోయ్ మేనేజర్ ఇటురా !—" అన్నాడు వెంకట్రమణయ్యగారి కుర్చీ చూసి

గబుక్కున లేచి, హాల్లోని నాలుగు ఫేన్‌లనూ తిప్పేసి, తన జుత్తూ, కాగితాలూ, ఎగిరి పోతుండగా టేబిల్‌మీద నిల్చుని— "సోదర సోదరీ మణులారా—కళంటే ఏవిటి ? నాకూ తెలీదు, గాని మా నాగరాజా " అని ఏడు నిముషాలు లెక్చరిచ్చాడు

టేబిల్‌మీది నుండి గెంతుతూ వెళ్లి మేనేజర్ గారి మెత్తటి కుర్చీలో కూచుని, టేబిల్‌మీద కనపడ్డ తెల్లకాగితం మీదెల్లా — 'నాట్ గుడ్' 'పూర్ డ్రాఫ్ట్'—'వారన్డ్'—వగైరా రిమార్కులు ఎర్రసిరాతో రాసి పారేశాడు కుర్చీ వెనక్కు ఠీవిగా వాలి—తన హెడ్ క్లర్కు కూర్చుండే వైపు తిరిగి — "మిస్టర్ రామ్మూర్తీ!—నీ సెకన్ ఉత్తరాలన్నీ 'సిల్లీ' గా ఉంటున్నాయి కాస్త 'ఇంప్రూవ్' చెయ్యాలి — లేకపోతే వరాసగా నాలు గాదివారాలు 'టరన్ డ్యూటీ' వేయించేస్తాను " అన్నాడు — అని ఇటూ అటూ పరికిస్తుండగా, ఆ హాల్లో ఒక మూలగా సాధు జంతువులా నిల్చుని, ఉన్న ఆఫీసు సైకిలు కనబడింది !

ఔరా ! తన అదృష్టం సైకిలురూపంలో ఆమూల నిల్చునిఉండగా ఈ వెధవ మేనేజ రుద్యోగ మేం ఖర్మ ?

—అయిదో నిముషం మురళీధరుడూ సైకిలూ ఆఫీసు బయట—విక్టోరియా క్రిసెంట్ రోడ్ను మీద ఉన్నారు

ఈ విక్టోరియా క్రిసెంటు రోడ్డు ఇంగ్లీషు అక్షరం 'యు' లాగా ఉంటుంది దీని రెండు కొసలూ ఒకే రోడ్డుమీద ఉంటాయి అంటే ఈ క్రిసెంటు రోడ్ను ఒక చివర బయలుదేరి వెళ్లి అవతలి చివరను సమీపించేసరికి మొదట బయలు దేరిన రోడ్డునే చేరవలసి వస్తుంది ఈ రోడ్డు యొక్క 'యు' — మడతలో ఒక అమ్మాయిల కాలేజీ ఉందన్నది మురళి గమనించని విషయం— ?

అసలే లాయర్లూ, మేయర్లూ మెసలే ఆ రోడ్డుమీద కార్లూ, నౌకర్లూ తప్ప మరేమీ వడవ్వ అందులోనూ ఆదివారమేమో, ఆ వైశాల్యం వైశాల్యమంతా మురళీధరుడి సైకిలుకే కేటా యించేశారు

నెమ్మదిగా, సైకిలు వొక బంగళా పిట్టగోడ ప్రక్కగా నిల్చోపెట్టి, తాను ఆ గోడనెక్కి, సైకిలు అవతలికో కాలు వేసి సీటుమీద కూచుని, హేండిల్ బార్‌ని రెండు చేతులతోనూ పట్టుకుని, గోడ మీది మరో పాదంతో ఒక్క తన్ను తన్నగా — మురళి సైకిలు హిందీ పాటలా బయలుదేరింది

"ఆహా ! ఏమీ ఈ ఈ సుదీ .... ఈ వ మీ ఈ ఈ నాడూ .. పూఫూ ఏ హాయి — ఏం హాయి టరన్ డ్యూటీ అంటే ఏవిటో అని భయపడ్డాను .. హాం వచ్చే ఆదివారంనుండీ నేనే అడిగి వేయించుకుంటాను టరన్ డ్యూటీ ఒహిహాహా ఏం సైకిలండీ ఇదొహ సైకిలా అని ! ఈ నున్నటి తారురోడ్డుమీద ఈ ప్రభుత్వంవారి సైకిలు కేవలం వెన్నలోకి కత్తి దిగినట్లు మెత్తగా వెళ్లిపోతూంది ఏం జీవితం ఇదీ ! ఇలా ఇలా సైకిలు తొక్కేసుకుంటూ వెళ్లి వెళ్లి ఎస్కిమో లను పలకరించి రావచ్చే '

—అని పరిపరి విధముల పరిభ్రమించింది పడుచువాడి ఎద ఆపాటికి అతడి సైకిలు ఆ క్రిసెంటు రోడ్డుమీద ఆరుసార్లు పరిభ్రమించింది

పరిసరాలను పట్టించుకోకుండా అతడు అమ్మా యిల కాలేజిని అయిదోసారి చుడుతుండగా—

"ఆహా ఏమీ సందేహంలేదు సర్వ లక్షణ సమ్మేళనమైన లోమియోనే—!" అంది కాలేజి

కాంపౌండ్‌లోపల చూచునిపున్న బి ఏ విద్యార్థిని కుమారి డేనియల్ మణి

"ఛా, పాపం! ఆ అబ్బాయి మొహం చూడవే అయిస్‌క్రీమ్ కొనుక్కున్న కుర్రాడిలా ఉంది ఆ సైకిలు తొక్కుతున్నందుకే మురిసిపోతున్నాడు అల్పసంతోషి" అన్నది హాస్టల్ వాసిని ఆదిలక్ష్మి

—మురళి ఆ రోడ్ వెంబడి ఏదీకదీక్షతో ఏదో ప్రదక్షిణం చేస్తుండగా, అతడి ఆఫీసులోకి వో తపాల బంట్రోతు వెళ్ళి, 'టరన్ — డ్యూటీ' గుమాస్తా లేకుండడం గమనించాడు అలా గమనించి వెనక్కు మళ్ళిన ఆ తపాల బంట్రోతు ఎర్ర సైకిలు ఆఫీసు కాంపౌండును దాటి క్రిసెంట రోడ్డు మీదికి వచ్చిన క్షణాన్నే—

మురళి తన ఎనిమిదో ప్రదక్షిణాన్ని అతి వేగంగా అప్పుడే ముగించి, ఆఫీసు గుమ్మాన్ని సమీపించబోయి క్షణాన్నే—

వో కోకిల నవ్వినట్టు విన్పించగా, మెడ తిప్పి, ఆదిలక్ష్మి, డేనియల్ మణుల రూపాలను లీలా మాత్రంగా గ్రహించబోతుండగా, ఇటు టింగు మన్న బెల్ మోత వినిపించినందున ఇటుతిరిగి తనమీదికొస్తున్న తపాలా బంట్రోతు లాటి శాల్తి కన్పించగా — మామూలుగా సైకిలునుండి దిగడం రానందున ఎడమప్రక్కచేతి బ్రేకుని నొక్కుదా మనుకుంటూనే కుడిప్రక్కదానిని కాయశక్తులా ఒత్తి, తత్ఫలితంగా సైకిలు వెనక చక్రం పైకి లేవగా, లిప్తమాత్రం 'స్పేస్'లో తేలి అమాంతంగా క్రింద కూలాడు మురళీధరుడు

అతడి సైకిలు తపాలాయన దానిమీద పడగా ఆయన అతిజాగ్రత్తగా తప్పించుకుని వెళ్ళిపోయాడు పోతూపోతూ అన్నాడు "ఎన్నయ్యా .. మూకే ఇల్లే ?"

"అవునే లక్ష్మి ఆ అబ్బాయి మనకోసం తిరగలేదు" అని నొచ్చుకుంది డేనియల్ మణి

—మరునటిరోజు పొద్దున మేనేజర్ వెంకట్రామయ్యగారు తమ కళ్ళజోడు మీదుగా చూస్తూ అన్నారు "మొదటిది — నిన్న ఆఫీసుకి అర్జెంటు టెలిగ్రాములు నాలుగు వచ్చాయి నువ్వు ఒక్కదానినీ పుచ్చుకోలేదు ఇదిగో 'ఛార్జిషీటు' రెండోది — ఆఫీసుసైకిలు ముందుచక్రం పూచలు ఆరు మడతపడ్డాయి హేండిల్‌బార్ పగిలిఉంది వెనక మడ్‌గార్డ్ అప్పడంలా అయింది వీటన్నిటికీ కలిపి బిల్లు పధ్నాలుగు రూపాయలు — ఇదుగో పుచ్చుకో 'ఛార్జిషీటు'కు జవాబూ, ఈ బిల్లుకు 'పేమెంటూ' మూడు రోజుల్లోగా రావాలి" "ఆ వచ్చితీరాలి ఆ నౌ— యూ— కెన్—గో!"

'ఏ వి!' అనుకున్నాను మురళి

* * *

—మరో రెండు వారాల తర్వాత

ఒకానొక సెలవురోజు మధ్యాహ్నం మూడింటికి గోవిందప్పనాయని వీధిలోని ఒక అద్దె సైకిలు షాపువాడికి మురళీధర్ తన గోత్రమూ, పుట్టుమచ్చలూ చెప్పి, నిశాని వెయ్యడం మినహా అనేక హామీలిచ్చి వో అద్దె సైకిలును — డైనమో దీపం ఉన్నదానిని పుచ్చుకున్నాడు

సైకిలు దిగడ మంటేనే ఇంకా రాదు కాని — షాపువాడు అదిరి పడేటంత స్టయిలులో సైకిలెక్కి కూర్చున్నాడు మురళి తొక్కసాగాడు.

శకటయోగం

ఓ నాలుగువందల గజాల తర్వాత ఎవడో అడ్డొస్తున్నట్టు అనిపించగా బెల్ మోగించబోతే కనబడలేదు వెతగ్గా వెతగ్గా అది హేండిల్‌బార్ మీద కాక బ్రేక్‌బార్ మీద అఘోరించినట్టు తేలింది ఇంతలో వాలిన్స్ గల్లంతయి సైకిలూ తానూ కిందపడ్డంతపనవగా ఆ ప్రయత్నం మానుకున్నాడు

అప్పటికి తాతాముత్తయ్యవీధిలోకి వచ్చాడు మురళి అక్కడినుండి బ్రాడ్‌వే దాకా వీధి ఏటవాలుగా కింది జారుగా ఉండడంవల్ల సైకిలు జామ్మంటూ వెళ్ళిపోతూంది అడ్డంగా వచ్చిన వ్యక్తులూ, వాహనాలూ గతంలోకి వెళ్ళిపోతూంటే తనో మహాపురుషు డనిపించింది సైకిలు వేగానికి ఎదురుగా వీచే గాలి విసురుకు జుత్తు రేగుతుండగా అలా పోతూంటే ఏ మానందం ఏమానందం!

హఠాత్తుగా వచ్చింది — విజయవాడ జంక్షన్ లాటి ఆచారప్పవీధి ఆచోట మురళి అత్యద్భు

భర్త (మేడమీద ఉన్న భార్యతో):-ఏమేవ్! ఇక ఆఖరు సారి పిలుస్తున్నా క్రిందికి వస్తావా? రావా?

భార్య. అబ్బ! మీకు కాద్ఘుటండీ చెబుతూంటా, గంటనుంచీ ఒకటే అరుస్తున్నా, ఒక్క నిముషంలో క్రిందికి వస్తానండోయ్ అని!!

పొలంకి వెంకటేశ్వర్లు (బొంబాయి)

తంగా రెండు ఎడ్ల బండ్లమధ్య సర్కసు చేసి, ఒక బియ్యపు బస్తాల లారీలోకి వెళ్ళిపోబోయి, పోవడాని కిష్టంలేక తప్పించుకుని 'అమ్మయ్య' అనుకుని రెట్టింపు శక్తితో తొక్కాడు, సైకిలుని బ్రాడ్‌వే సమీపిస్తూంది మురళి గుండె చప్పుడు ఎక్కువయింది

ఇంతలో వో అడ్డపంచ రాక్షసుడు చెట్టుకొమ్మల్లాటి చేతులు రెండూ బార చాపుకుని వీధి మధ్య నిల్చుని ఆవలిస్తున్నాడు

ఆ కీచకుడిని గమనించి బెల్ మోగించబోయి, 'బాలెన్స్' విషయం గుర్తుకొచ్చి "వోయ్ వోయ్!" అన్నాడు మురళి 'వోయ్' జరగలేదు ఇంతలోకే సైకిలు కాస్తా రయ్యమని రాములవారి బాణంలా ఆ రాక్షసుడి ఎడమచేతిని తాకి దూసుకునివెళ్ళిపోయింది అతడి చేతిలోని తాళాలగుత్తి ఎగిరి వీధి ప్రక్కను కాలవలో పడింది

"అడేయ్ ముర్రాల్ ఎక్కడికి పోడుస్తువు నిల్! నిల్రా సోంబేరి" అని ఆ మారీచుడు మొదలెట్టినట్టు అన్పించగానే—బ్రాడ్‌వేలో పడి కుడి ప్రక్కకు తిరిగిఆదేపోతగా పోనిచ్చాడుమురళి.

పోనీ, ఎక్కడయినా ఆగుదామంటే దిగడం తెలియుదాయెను. ఏమ్మటిగా ఏ పిచ్చు గుమ్మమో, తీవస్తంతగానో చూసుకుని పిడ చూపించి తిగాడు. కాని వెనుక నుండి, ప్రక్క నుండి, అన్ని దిక్కుల నుండి కారులు, రిక్షాలు, గేదెలు, బస్సులు వచ్చేస్తున్నాయి శ్రీరాములనాయుడు పార్కు దాటిపోయింది అంతా పద్మవ్యూహంలా ఉంది కళ్ళు తిరిగిపోయింది మురళికి 'బాటలు నడచి, పేటలు కడచి' వెళ్ళిపోతూంది సైకిలు మురళి కేవలం నిమిత్తమాత్రుడై తొక్కుతున్నాడు హైకోర్టు గోపురాలు కనుపించాయి ఇంకా వెళ్ళిపోతూంది సైకిలు ఒక తెల్ల చొక్కా కిందిచేతి చివరను తెల్లటి, గుండ్రటి రేకూ, దానిమీద నాలుగు నల్ల అక్షరాలూ కనుపించాయి కాని సైకిలు ఆగలేదు —ఆగగలిగితే కద!

సంపూర్ణంగా ఆత్మార్పణ చేసుకుని దైవాన్ని స్మరిస్తూ బోసు రోడ్డుని దాటేశాడు మురళి. ఏవో కారులూ, బస్సులా కీచుమంటూ బ్రేకులు వేసుకున్నాయి

'స్టాప్' చిహ్నాన్ని చేత ధరించిన హెడ్‌కానిస్టేబుల్ అరుమ్మహం మురళీధరుణ్ణి చూసి "ఎన్న మడయన్! సొల్లిటు వందియా ?" అన్నాడు సెందమిల్ భాషలో—

దిక్కు తెలియక, దిగడం తెలియక, ఫోర్టు స్టేషన్ రోడ్‌మీద పడిన మురళి ట్రాఫిక్ చిహ్నాలనూ, నిబంధనలనూ ఎడా పెడా ఉల్లంఘించేసి, ఆకాశవీధిలో మేఘమాలలా వెళ్తున్నాడు రెండు చోట్ల ఇంచుమించు ఆస్పత్రిలో చేరబోయి ఆగిపోయాడు తొడలు రెండూ కర్రల్లా అయిపోగా యాంత్రికంగా బీచి స్టేషన్ వైపు తొక్కుతున్నాడు అతడికీ మూర్ఛకూ మధ్య ఎక్కువ కాలం లేదు—

కుడిప్రక్క నొక రైల్వేగేటు తెరిచి ఉండడం గమనించి హఠాత్తుగా అటు తిరిగాడు చల్లగా పలకరించింది సముద్రపు గాలి బీచి రోడ్డుమీద రిజర్వుబ్యాంకు భవనం దాటిపోయాడు రేడియో దగ్గర ఎడమప్రక్క — సముద్ర తీరానికి వెళ్ళే రోడ్ మీదకు మళ్ళించాడు ఆ రోడ్డు అలా అలా వెళ్ళి ఇసుకలో కలిసిపోతుంది రెండే నిముషాలలో ఆ రోడ్డు అయిపోయింది ఇసుక దగ్గరయిన కొద్దీ మురళి ప్రాణముల్ తావుల్ తప్ప నారంభించాయి 'నీవే తల్లియు తండ్రియు, నీవే సారధివి' అనుకుంటూరెండుచేతులూ పైకెత్తేశాడు.

సైకిలు ముందు చక్రం ఉస్సురంటూ దిగిపోయింది ఇసుకలోకి సైకిలు పడిపోయింది, మురళి కూడా

* * *

అలాటి మురళీధరుడిని ఆరు నెలల తర్వాత ఈనాడు కలుసుకుంటే "—మొన్న మహాబలిపురానికి సైకిలుమీద వెళ్ళి వచ్చానండీ — ఎంత గొప్ప శిల్పాలనీ! అందులోనూ నా సైకిలు 'ఫ్రీవీలు'కు ఇరవైరెండు పళ్ళున్నాయేమో అరవైమైళ్ళనూ మూడుగంటలలో ముగించింది!" అంటాడు ఇంకా వింటే "చక్రాలు లేని సైకిలు ఎన్నడొస్తుందా అని చూస్తున్నానండీ" అంటాడు

సైకిలు సవారీలో ఇంత ప్రావీణ్యత సంపాదించిన ఆ భగీరధుడి కోరిక ఒకటి మాత్రం తీరకుండా ఉండిపోయింది

అది—పాలడబ్బాలున్న సైకిలుని తొక్కడం! ✮